

(Dokončenie z 1. strany)

Po príchode do Alkáru, pred samotným podujatím sme si našli čas aj na prechádzku po obci. V oblasti dome sme po prehliadke pamiatok tradičnej ľudovej kultúry stretli aj malú skupinu žien z družobnej obce Alkáru na Slovensku, z Gemerskej Panice, medzi nimi boli aj také, ktoré sa kedysi narodili v Matre. Okrem centra dediny sme vďaka pani Nagyfalusi spoznali aj okolie, napríklad chodníky, po ktorých kedysi deti chodili do školy do Alkáru z okolitých slovenských osád (Fiškaltáš Huta a Horná Huta), všetky tri dnes tvoria jednu obec.

Počas prechádzky po malom cintoríne sme vymenovali typické slovenské priezviská tohto kraja a dozvedeli sme sa, že Monostori bol kedysi Strýček, kým Székvölgyi zase Šálek.

– Inak v Parádsasvári, kde dnes žijem, bývali v minulosti tiež Slováci. Prišli za robotou do sklárskych huty, lenže sa asi rýchlejšie pomadárčili, ako my, v uzavretých, horských dedinách. Aj v manželkinej rodine sa vyskytujú slovenské priezviská – dodal pán Nagyfalusi, ktorý mimochodom patril medzi aktívnych lúštitelov krížovky nášho týždenníka.

Na obecnom a národnostnom dni hostí ako prvý privítal starosta Alkáru Ondrej Štuller, ktorý informoval prítomných o výsledkoch zaregistrovania sa na zoznamy menšinových voličov. Zároveň podal stručný prehľad dejín kraja, kde kedysi okrem Slovákov žili aj Sasi. Ako uviedol, na ulici ešte počuť slovenčinu, päťdesiatnici ju ešte ovládajú a materinský jazyk predkov dnešných detí žije naďalej aj na zamestnaniach a hodinách v materskej škole a škole.

Od sedemdesiatych rokov každý druhý rok usporadúvame národnostný deň, teraz sme sa roz-

Slováci z hôr s hosťami z roviny

hodli organizovať ho spolu s obecným dňom, pretože v pôvodnom termíne, v októbri nám počasie často nežičilo – uviedla predsedníčka Slovenskej menšinovej samosprávy v Alkári Judita Kaszalová Szabadová. Obecenstvo pozdravil aj starosta Gemerskej Panice, kam sa kedysi presídlilo veľa matranských Slovákov, Milan Majoroš, ktorý zdôraznil o.i. dôležitosť pestovania rodinných väzieb a priateľstiev medzi príslušníkmi dvoch obcí z dvoch krajín.

Učinkujúcimi národnostného

dňa boli dva pozvané súbory z dvoch slovenských obcí v Maďarsku. Spevácky zbor „Perla Marty“ pôsobí v druhej osade Hevešskej župy, kde okrem Alkáru dodnes žijú Slováci, a síce v Malej Náne. Na túto augustovú sobotu pre svojich rodákov pripravili kytičku maďarských a slovenských ľudových piesní, ako aj ukážky z hry na obľúbenom hudobnom nástroji Slovákov v Maďarsku, na citare. Ďalším súborom bola Národnostná tanečná skupina Snehčnice, ktorá pricestovala do hôr z

roviny, z Dunaedházu. Vedúca skupiny, známa už aj na Slovensku Szilvia Sebőkóvá uviedla, že v pätnásťročnom súbore v piatich vekových kategóriách tancuje vyše šesťdesiat mladých od škôlkárov po dospelých. Tanečníci potešili matranské publikum o.i. békeškými, maglódsckými tancami, ako aj s nitrianskou a horehronskou choreografiou.

Na celodňovom podujatí si účastníci okrem kultúrneho programu mohli vybrať z radu ďalších zábavných programov.

Deti si vyskúšali zručnosť v remeselníckych dielnach, alebo v súťaži kreslenia, kým dospelí prejavili záujem o futbalové zápasy, resp. o súťaž vo varení. V tento deň sa tradične usporadúva aj súťaž o najkrajší hríb, tohto roku po bohatých dažďoch porota mala z čoho vyberať.

– Pred niekoľkými rokmi sa naše múzeum miestnej ľudovej kultúry presťahovalo do nového objektu, v ktorom sú vhodnejšie podmienky na vystavovanie exponátov. Podarilo sa nám spraviť kompletnú inventúru tohto oblasťného domu a získali sme oficiálne povolenie na jeho prevádzkovanie. Medzi exponátmi máme aj figuríny, ktoré sme dostali od Verejnoprospešnej spoločnosti Legatum, predstavujúce miestny kroj mladšej a staršej ženy. V blízkej budúcnosti sa chceme uchádzať o rôzne granty so zámerom vytvoriť z domu tzv. živé múzeum, aby sme tam mohli organizovať rôzne aktivity, napr. remeselnícke dielne. Kedysi u nás fungoval ženský spevácky zbor, avšak, členky dnes sú už staršie, chorľavé, podaktoré nás už opustili navždy. S mladšou generáciou sa obnoviť činnosť spevokolu zdá byť ťažké, prejavuje oveľa menší záujem o kultúru. Avšak slovenčina žije v našej materskej škole, ako aj v základnej škole, ktorú práve pre jej národnostný ráz nezlučili s inou inštitúciou, mohla teda zostať tu, v obci. Hodiny slovenčiny navštevuje prevažná väčšina detí, a to aj tí, ktorí nie sú z pôvodných miestnych rodín, teda sa sem prisťahovali, pritom oni tvoria už polovicu našich žiakov – informovala nás o kultúrnom dianí obce záverom našej návštevy predsedníčka miestneho slovenského zboru J. Kaszalová Szabadová, ktorá je povolaním učiteľka slovenčiny na tunajšej škole.

(CSL)

Výzva na dialóg

O menšinovej legislatíve

Úrad štátneho tajomníka pre cirkevné, národnostné a občianske styky pri Ministerstve verejnej správy a spravodlivosti MR na čele so štátnym tajomníkom Lászlóom Szászfalvím iniciuje spoločenský dialóg v záujme zdokonalenia tých právnych predpisov, ktoré zabezpečujú harmonické spoluzitíe väčšinového národa a menšín, zachovanie a rozvoj kultúry minorít a ich materinského jazyka. Ministerstvo očakáva názory a návrhy občianskych a záujmových organizácií do 31. augusta 2010.

Vláda MR pokladá za prioritnú úlohu preskúmanie tých právnych predpisov, ktoré zabezpečujú práva národných a etnických menšín žijúcich v Maďarsku a ich organizácií. Cieľom podrobného skúmania je vytvorenie vhodných právnych rámcov na zrealizovanie čo najširšej kultúrnej autonómie

menšín. Na to je potrebné opätovné posúdenie menšinového zákona, ktorý bol schválený pred vyše päťdesiatimi rokmi a preskúmanie produktivity menšinových občianskych organizácií a samospráv.

Ministerstvo hodlá túto prácu realizovať spolu s najširším okruhom predstaviteľov menšín. Počíta s konkrétnou spolupracou s príslušníkmi minorít, členmi občianskych organizácií a pracovníkmi inštitúcií. Prvoradým cieľom dialógu je zistiť, ktoré predpisy hatia prácu, resp. sťažujú činnosť menšinových organizácií a vypracovať návrhy na ich modifikáciu.

Ministerstvo verejnej správy a spravodlivosti MR očakáva názory a konkrétne návrhy v súvislosti s legislatívou týkajúcou sa menšín v MR na e-mailovej adrese: nekjoganyag@kim.gov.hu.

(Dokončenie z 1. strany)

Práve on bol autorom spoločného, polhodinového programu všetkých spomínaných skupín, ktorý niesol názov „Čaba vároš, pekné je to mesto...“. Toto pásmo obsahuje rôzne choreografie z ľudovej tanečnej kultúry Slovákov v Maďarsku, okrem maglódsckých a novohradských tancov pochopiteľne aj békešké. Divákovi na medzinárodnom festivale predstavili v tomto bloku okrem karičiek aj také naše typické tance, ako

čardáš alebo marš. Mladí tanečníci za hudobného sprievodu citaristov a spoločným spevom dvoch spevokolov si získali srdcia milovníkov slovenského folklóru. Náš program prijali skutočne milo a srdečne. Inak s kompletným pásmom sme sa predstavili dvakrát, raz spoločne s našimi partnermi z projektu „V úcte k tradíciám“ a samozrejme aj v bloku krajských skupín s názvom Hostia naši milí, kde sme stretli aj našich priateľov o.i. z Rumunska a

Čabania na Jánošíkovom dukáte

V úcte k tradíciám

Chorvátska. Prítom jednotlivé naše súbory z Békešskej Čaby sa predstavili aj s osobitným programom v skanzene, napr. na pódiu U rybníčku, alebo Na pasienku – pokračovala A. Ištvánová.

Čabania sa na festivale cítili vynikajúco, zaujalo ich krásne prírodné prostredie Beskyd, ako aj originálna atmosféra skanzenu, drevenej dediny.

– Zapôsobili na nás aj živá pozvánka na festivalové programy „Roztancované námestie“ a

robili v živote prvýkrát, ale za štyridsaťpäť minút sa im podarilo namútiť skoro tri kilogramy masla a v súťaži dosiahli druhé miesto. A na druhý deň celá naša skupina mala na raňajky čerstvé domáce maslo... Naša výtvarníčka Anna Tóthová s navliekaním korálikov tiež mala obrovský úspech, vrátila sa domov s novými objednávkami na krásne náhrdelníky. Na oddych sme nemali veľa času, ale medzi jednotlivými vystúpeniami našim najobľúbene-

sprievod zúčastnených folklórnych súborov „Rieka radosti“ zo stredovekého námestia T.G. Masaryka na dejisko festivalu. Krojovaní tanečníci a speváci do svojich upútaviek a spoločného tanca zapojili aj okoloidúcich. Zaujímavé boli aj sprievodné programy festivalu, ako napríklad preteky s humornými úlohami tých, ktorí majú priezvisko Jánošík. Naše Čabanky sa vyznačili v súťaži mútenia masla. Hoci Anča Vargová Korčoková a Dorka Kosnová to

nejším miestom v skanzene bola originálna Hospoda Na poslednom groši. Vrátili sme sa domov s obrovským množstvom nových zážitkov ako aj s „pravými“ Jánošíkovými dukátmi, z ktorých sa okrem všetkých účinkujúcich ušlo aj divákovi z obecenstva medzinárodného folklórneho festivalu... – dodala na záver o pobyte Čabanov v Českej republike riaditeľka Domu slovenskej kultúry v Békešskej Čabe.

(CSL)

Čitatelia nám píšú

Chvályhodná iniciatíva v Kirti

Po ukončení vlastivedného tábora v Kirti sme dostali list od jedného z prednášateľov tábora Ladislava Petra, ktorý o. i. iného píše: „Organizátori ma požiadali o prednášku na tému Výučba slovenského jazyka kedysi a dnes. Krásna myšlienka, a navyše ako otvárací program týždňového tábora! Nebola to ľahká úloha. Moju prednášku počúvalo vyše šesťdesiat ľudí vo veku od 6 do 60 rokov. Zamerail som sa väčšinou na budapeštiansku slovenskú školu. Našťastie mal som so sebou najnovšiu ročenku školy, ktorá je veľmi pekná, len škoda, že neobsahuje údaje o tom, koľko

žiakov v nej študuje. Bola však vynikajúcou príručkou na to, aby si deti mohli predstaviť túto peknú školu. Iniciatíva Kirtu je preto chvályhodná, lebo môže podnietiť ďalšie samosprávy, aby usporiadali podobné stretnutia s novým vedením školy, ktoré si iste uvedomí, že bez nich táto inštitúcia nevyviazne z ťažkej situácie, v ktorej sa ocitla. Do budapeštianskeho slovenského gymnázia by mohli chodiť viacerí mladí ľudia z podobných osád, ako je Kirt. Pokladám podobné tabory potrebné aj preto, lebo podnecujú mládež k pestovaniu tradícií,” píše L. Petro.